ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 25ης Ιουνίου 2026*

«Προδικαστική παραπομπή – Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων – Οδηγία 2005/36/ΕΚ – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α′ – Εθνική νομοθεσία που καθορίζει τις προϋποθέσεις πρόσβασης των ιατρών που ασκούν ελευθέριο επάγγελμα στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών – Ιατρός που απέκτησε επαγγελματικά προσόντα σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος – Απαίτηση να διαθέτει διετή πείρα ως “νοσοκομειακός ιατρός” που ασκεί τη δραστηριότητά του στο εν λόγω νοσηλευτικό ίδρυμα στο πλαίσιο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας – Άρθρο 49 ΣΛΕΕ – Ελευθερία εγκατάστασης»

Στην υπόθεση C-343/25,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) με απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Μαΐου 2025, στο πλαίσιο της δίκης

Caisse primaire d’assurance maladie (CPAM) de la Gironde

κατά

LX,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους O. Spineanu-Matei, πρόεδρο τμήματος, S. Rodin και N. Fenger (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η LX, εκπροσωπούμενη από τον F. Boucard, avocat,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις B. Dourthe και M. Guiresse,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την L. Armati και τον B. Stromsky,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

– η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από την J. Førde, τον K. Isaksen και την M.-M. Joséphidès,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία, αφενός, της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ 2005, L 255, σ. 22), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 354, σ. 132) (στο εξής: οδηγία 2005/36), και, αφετέρου, του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του caisse primaire d'assurance maladie de la Gironde [βασικού ταμείου ασφάλισης υγείας (στο εξής: CPAM) της Γιρόνδης, Γαλλία] και της LX, σχετικά με την αποδοχή του αρχικώς απορριφθέντος από το CPAM της Γιρόνδης αιτήματος της LX να της επιτραπεί να ασκεί ως ελεύθερη επαγγελματίας τη δραστηριότητα της ειδικευμένης ιατρού στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών, ώστε να μπορεί να ζητεί αμοιβές μεγαλύτερες από τις προκαθορισμένες στον πίνακα αμοιβών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 38 της οδηγίας 2005/36:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά την οργάνωση του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και τον καθορισμό των δραστηριοτήτων που πρέπει να ασκούνται στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στην επικράτειά του, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων (στο εξής αναφερόμενο ως το "κράτος μέλος υποδοχής") αναγνωρίζει, για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος, τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη (στο εξής αναφερόμενα ως "κράτη μέλη καταγωγής") δίνοντας στον κάτοχό τους το δικαίωμα να ασκεί εκεί αυτό το επάγγελμα.

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει επίσης τους κανόνες που αφορούν τη μερική πρόσβαση σε νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα και την αναγνώριση επαγγελματικών πρακτικών ασκήσεων που πραγματοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος.»

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου απέκτησε τα επαγγελματικά προσόντα του είτε ως αυτοαπασχολούμενος είτε ως μισθωτός, συμπεριλαμβανομένων των ασκούντων ελευθέρια επαγγέλματα.»

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας επιγράφεται «Ορισμοί» και προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται:

α) ως “νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα”, η επαγγελματική δραστηριότητα ή το σύνολο επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οποίων η ανάληψη, η άσκηση ή ένας από τους όρους άσκησης εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα, δυνάμει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων· ειδικότερα, όρο άσκησης συνιστά η χρήση επαγγελματικού τίτλου που περιορίζεται, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, μόνο σε όποιον κατέχει συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν. […]

β) ως “επαγγελματικά προσόντα”, τα προσόντα που πιστοποιούνται από τίτλο εκπαίδευσης, από βεβαίωση επάρκειας που αναφέρεται στο άρθρο 11, στοιχείο α), εδάφιο (i) ή/και από επαγγελματική πείρα·

γ) ως “τίτλος εκπαίδευσης”, τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλοι τίτλοι που χορηγούνται από αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει οριστεί σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω κράτους, και βεβαιώνουν επιτυχώς περατωθείσα επαγγελματική εκπαίδευση που έχει αποκτηθεί, κατά κύριο λόγο, στην Κοινότητα. Όταν η ανωτέρω φράση δεν έχει εφαρμογή, τίτλος εκπαίδευσης αναφερόμενος στην παράγραφο 3 εξομοιώνεται προς τίτλο εκπαίδευσης·

[…]

ε) ως “νομοθετικά κατοχυρωμένη εκπαίδευση”, κάθε εκπαίδευση η οποία είναι άμεσα προσανατολισμένη στην άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος και συνίσταται σε κύκλο σπουδών που ενδεχομένως συμπληρώνεται από επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, πρακτική άσκηση ή άσκηση του επαγγέλματος.

[…]

στ) ως “επαγγελματική εμπειρία”, η πραγματική και νόμιμη άσκηση πλήρους απασχόλησης ή ισοδύναμης μερικής απασχόλησης του σχετικού επαγγέλματος σε ένα κράτος μέλος·

[…]».

7 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2005/36, το οποίο επιγράφεται «Αποτελέσματα της αναγνώρισης», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από το κράτος μέλος υποδοχής παρέχει στους δικαιούχους τη δυνατότητα να αποκτήσουν, στο εν λόγω κράτος μέλος, πρόσβαση στο ίδιο

επάγγελμα για το οποίο διαθέτουν τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής και να το ασκούν στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι υπήκοοί του.»

Το γαλλικό δίκαιο

Η σύμβαση του 2016

8 Αφότου συνήφθη η εθνική σύμβαση της 29ης Μαΐου 1980, η οποία κυρώθηκε με την arrêté du 5 juin 1980, portant approbation de la convention conclue entre, d'une part, la Caisse nationale de l'assurance maladie des travailleurs salariés et conjointement la Caisse centrale de secours mutuels agricoles et la Caisse nationale d'assurance maladie et maternité des travailleurs non salariés des professions non agricoles et, d'autre part, la Fédération des médecins de France (απόφαση της 5ης Ιουνίου 1980, περί κυρώσεως της σύμβασης που συνήφθη μεταξύ, αφενός, του εθνικού ταμείου ασφάλισης υγείας των μισθωτών, καθώς και του κεντρικού ταμείου γεωργικής αλληλοβοήθειας και του εθνικού ταμείου ασφάλισης υγείας και μητρότητας των αυτοαπασχολούμενων σε μη γεωργικά επαγγέλματα και, αφετέρου, της Ομοσπονδίας Ιατρών της Γαλλίας) (JORF αριθ. 131, της 6ης Ιουνίου 1980, σ. 4938), οι συμβεβλημένοι δυνάμει της σύμβασης αυτής ιατροί μπορούν να ασκούν τη δραστηριότητά τους σε δύο διαφορετικούς τομείς, ήτοι στον τομέα 1, όπου οφείλουν να χρεώνουν τις προκαθορισμένες βάσει του ισχύοντος πίνακα αμοιβές, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες μπορούν, λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων, να χρεώνουν μεγαλύτερες αμοιβές, και στον τομέα 2, όπου μπορούν μεν να χρεώνουν μεγαλύτερες από τις εν λόγω προκαθορισμένες αμοιβές, αλλά στους ασθενείς επιστρέφονται μόνον τα ποσά που καθορίζονται στην ισχύουσα σύμβαση μεταξύ του ιατρού και του ταμείου ασφάλισης. Υπάρχει επίσης ένας ήσσονος μάλλον σημασίας τομέας 3, για τις περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στη σύμβαση, όπου η τιμολόγηση των αμοιβών είναι ελεύθερη, αλλά δεν επιστρέφονται από τον ασφαλιστικό φορέα στους ασθενείς τα ποσά που αυτοί κατέβαλαν στον ιατρό.

9 Η εθνική σύμβαση που έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης είναι η συναφθείσα στις 25 Αυγούστου 2016 που κυρώθηκε με την arrêté ministériel du 20 octobre 2016, portant approbation de la convention nationale organisant les rapports entre les médecins libéraux et l'assurance maladie (υπουργική απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2016, περί κυρώσεως της εθνικής σύμβασης που διέπει τις σχέσεις μεταξύ των ιατρών που ασκούν ελευθέριο επάγγελμα και των φορέων ασφάλισης υγείας) (JORF αριθ. 248, της 23ης Οκτωβρίου 2016, κείμενο αριθ. 10) (στο εξής: σύμβαση του 2016). Η εν λόγω σύμβαση καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η άσκηση του ελευθέριου επαγγέλματος του ιατρού στον τομέα 2.

10 Κατά το άρθρο 38.1.1 της συμβάσεως του 2016, οι ιατροί που λαμβάνουν άδεια ασκήσεως ελευθέριου επαγγέλματος για πρώτη φορά στην ειδικότητα που επιθυμούν να ασκήσουν και οι οποίοι είναι κάτοχοι, μεταξύ άλλων, του αποκτώμενου σε δημόσιο νοσοκομείο τίτλου «ancien assistant des hôpitaux» (ιατρός που έχει εργαστεί για μία διετία σε δημόσιο νοσοκομείο χωρίς να κατέχει μόνιμη θέση, στο εξής: πρώην μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός), «ancien chef de clinique des universités» (πρώην διευθυντής πανεπιστημιακής κλινικής), «médecin des armées» (στρατιωτικός ιατρός) ή «praticien hospitalier nommé à titre permanent» (νοσοκομειακός ιατρός που κατέχει μόνιμη θέση) μπορούν να ζητήσουν να τους επιτραπεί η τιμολόγηση διαφορετικών αμοιβών του τομέα 2.

11 Κατά το άρθρο 38.1.2 της εν λόγω σύμβασης, οι ιατροί που κατέχουν τίτλους που αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, σε νοσηλευτικά ιδρύματα ευρισκόμενα σε επικράτεια υπαγόμενη στο σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει θεσπίσει η

οδηγία 2005/36, μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών υπό την επιφύλαξη, ιδίως, της αναγνώρισης της ισοτιμίας των εν λόγω τίτλων, μεταξύ άλλων με τον τίτλο του «πρώην μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού» που αποκτάται σε δημόσιο νοσοκομείο. Η ισοτιμία αυτή αναγνωρίζεται, κατόπιν γνωμοδότησης του Conseil national de l'ordre des médecins (εθνικού ιατρικού συλλόγου), από το CPAM του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κύριο ιατρείο του ενδιαφερομένου.

Ο κώδικας δημόσιας υγείας

12 Το άρθρο R. 6152-504 του code de la santé publique (κώδικα δημόσιας υγείας), όπως ισχύει από τις 12 Οκτωβρίου 2015, δυνάμει του διατάγματος 2015-1260 της 9ης Οκτωβρίου 2015 (JORF αριθ. 236, της 11ης Οκτωβρίου 2015, κείμενο αριθ. 12), ορίζει ότι οι γενικοί και οι ειδικευμένοι μη μόνιμοι νοσοκομειακοί ιατροί ασκούν, στο πλαίσιο πλήρους ή μερικής απασχόλησης, καθήκοντα διάγνωσης, περίθαλψης και πρόληψης ή παρέχουν υπηρεσίες στον τομέα της φαρμακευτικής ή της βιολογίας εντός του νοσοκομείου, υπό την εποπτεία του διευθυντή της κλινικής ή, άλλως, του προϊσταμένου του τμήματος, της λειτουργικής μονάδας ή οιασδήποτε άλλης εσωτερικής υπηρεσίας στην οποία υπάγονται.

13 Το άρθρο R. 6152-510 του κώδικα αυτού, όπως ισχύει από την 1η Απριλίου 2015, δυνάμει του διατάγματος 2015-320 της 20ής Μαρτίου 2015 (JORF αριθ. 69, της 22ας Μαρτίου 2015, κείμενο αριθ. 15), ορίζει ότι οι μη μόνιμοι νοσοκομειακοί ιατροί προσλαμβάνονται με γραπτή σύμβαση που συνάπτουν με τον διευθυντή του δημόσιου νοσηλευτικού ιδρύματος.

14 Κατά το άρθρο R. 6152-537 του κώδικα δημόσιας υγείας, όπως ίσχυε από τις 28 Αυγούστου 2014 έως την 1η Σεπτεμβρίου 2020, δυνάμει του διατάγματος 2014-963 της 22ας Αυγούστου 2014 (JORF αριθ. 197, της 27ης Αυγούστου 2014, κείμενο αριθ. 22), το οποίο έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, για να αποκτήσει κάποιος τον τίτλο «πρώην ειδικευμένος μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός ή πρώην γενικός μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός» πρέπει να διαθέτει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι άσκησε πράγματι για μία διετία τα καθήκοντά του υπό τη μία ή την άλλη ιδιότητα.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Η LX, πτυχιούχος ιατρικής που ασκούσε στη Γαλλία ελευθέριο επάγγελμα ως ειδικευμένη ιατρός, υπέβαλε στο CPAM της Γιρόνδης αίτηση με την οποία ζητούσε να της επιτραπεί η άσκηση του επαγγέλματός της στον λεγόμενο «τομέα 2», ήτοι στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών ο οποίος περιγράφεται στη σκέψη 8 της παρούσας αποφάσεως.

16 Με απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, η οποία ελήφθη κατόπιν γνωμοδότησης του εθνικού ιατρικού συλλόγου, το CPAM της Γιρόνδης απέρριψε το αίτημά της για τον λόγο ότι, επειδή η LX είχε εργαστεί σε μη μόνιμη θέση ιταλικού νοσοκομείου ως ελεύθερη επαγγελματίας ιατρός, δεν είχε εργαστεί για δύο έτη σε δημόσιο νοσοκομείο με πλήρη απασχόληση.

17 Με απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2019, το tribunal de grande instance de Bordeaux (πολυμελές πρωτοδικείο Μπορντώ, Γαλλία) έκρινε ότι η LX είχε ασκήσει καθήκοντα ανάλογα με εκείνα ενός «assistant des hopitaux» (μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού), τα οποία της παρείχαν πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών.

18 Με απόφαση της 31ης Μαρτίου 2022, το cour d'appel de Bordeaux (εφετείο Μπορντώ, Γαλλία) επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση.

19 Δεχόμενο το αίτημα της LX, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο επισήμανε ότι ο υπήκοος κράτους μέλους που διεκδικεί τον τίτλο «assistant des hopitaux» οφείλει να αποδεικνύει ότι διαθέτει την αντίστοιχη επαγγελματική πείρα, ήτοι ότι έχει ασκήσει πραγματικά και νόμιμα το επάγγελμα αυτό στο εν λόγω κράτος μέλος, ανεξαρτήτως της φύσης της σχέσης εργασίας. Συναφώς, διευκρίνισε δε ότι η LX είχε διενεργήσει, υπό την ιδιότητα της ιατρού πλήρους απασχόλησης σε μη μόνιμη θέση, για χρονικό διάστημα άνω των δύο ετών εξετάσεις και χειρουργικές επεμβάσεις σε ιταλικό δημόσιο νοσηλευτικό ίδρυμα, υπό την εποπτεία διευθυντή, με τους ίδιους περιορισμούς που ίσχυαν και για τους ήδη υπηρετούντες στο Δημόσιο νοσοκομειακούς ιατρούς. Είχε προσληφθεί ως ελεύθερη επαγγελματίας με «σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών» διότι, λόγω δημοσιονομικών περιορισμών, δεν υπήρχε δυνατότητα διοργάνωσης διαγωνισμού προς κάλυψη κενής θέσης. Το cour d'appel de Bordeaux (εφετείο Μπορντώ) κατέληξε εκ των προεκτεθέντων στο συμπέρασμα ότι η LX άσκησε τα καθήκοντά της υπό τις ίδιες συνθήκες με εκείνες υπό τις οποίες εργάζονται οι νοσοκομειακοί ιατροί που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε νοσηλευτικό ίδρυμα στο πλαίσιο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας, ανεξαρτήτως των όρων της σύμβασής της.

20 Στις 3 Ιουνίου 2022 το CPAM της Γιρόνδης άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ενώπιον του Cour de cassation (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

21 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, προσάπτει στο cour d'appel de Bordeaux (εφετείο Μπορντώ) ότι το εν λόγω δικαστήριο έκρινε εσφαλμένως ότι η LX άσκησε καθήκοντα ανάλογα με εκείνα του «assistant des hopitaux», παρέχοντάς της κατ' αυτόν τον τρόπο πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών.

22 Πρώτον, το CPAM της Γιρόνδης αμφισβητεί ότι η οδηγία 2005/36 έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης. Κατά την άποψή του, από την αιτιολογική σκέψη 38 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση των ελεύθερων επαγγελματιών ιατρών στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών, οι οποίοι αφορούν την τιμολόγηση της παροχής ιατρικών υπηρεσιών και την ανάληψη των ιατρικών εξόδων από τους φορείς ασφάλισης υγείας.

23 Δεύτερον, το αναιρεσείον υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η εν λόγω οδηγία δεν εξομοιώνει, σε όλες τις περιπτώσεις, την άσκηση ανεξάρτητης επαγγελματικής δραστηριότητας με την άσκηση μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας. Εξ αυτού συνάγει ότι δεν είναι δυνατόν ένας ιατρός που έχει εργαστεί ως ελεύθερος επαγγελματίας να διεκδικεί ισοτιμία με τίτλο ο οποίος πρέπει να έχει αποκτηθεί από ιατρό που ασκεί τη δραστηριότητά του σε νοσηλευτικό ίδρυμα στο πλαίσιο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.

24 Το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) διερωτάται, κατά πρώτον, αν ο τίτλος «assistant des hopitaux» αντιστοιχεί σε τίτλο εκπαίδευσης ή σε επαγγελματική πείρα κατά την έννοια της οδηγίας 2005/36 στο μέτρο που, αφενός, η προβλεπόμενη από την οδηγία αυτή διαδικασία αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων έχει εφαρμογή επί των τίτλων εκπαίδευσης των ιατρών που απαριθμούνται στον κατάλογο του παραρτήματος V της οδηγίας, στον οποίο δεν περιλαμβάνεται ο τίτλος «assistant des hopitaux», και, αφετέρου, οι

διατάξεις του κεφαλαίου II της οδηγίας, σχετικά με την αναγνώριση της επαγγελματικής πείρας, αφορούν τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα IV της οδηγίας, το οποίο δεν αφορά τους ιατρούς.

25 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατά δεύτερον, αν η αιτιολογική σκέψη 38 της οδηγίας 2005/36 μπορεί να αποκλείσει κάθε εφαρμογή της οδηγίας στο πλαίσιο διαφοράς κοινωνικής ασφάλισης η οποία αφορά το ζήτημα της εφαρμογής εθνικής σύμβασης σχετικά με τους όρους πρόσβασης σε ορισμένο τιμολογιακό καθεστώς για την άσκηση του ελευθέριου επαγγέλματος του ιατρού.

26 Κατά τρίτον και τελευταίο, σε περίπτωση που η οδηγία αυτή δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, επίσης, να διευκρινιστούν ποιες είναι οι συνέπειες της εφαρμογής του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.

27 Συναφώς, από τη νομολογία του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) προκύπτει, αφενός, ότι ο καθορισμός, αυτός καθεαυτόν, από τις δημόσιες αρχές του πίνακα αμοιβών των συμβεβλημένων επαγγελματιών του τομέα της υγείας δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ελευθερίας εγκατάστασης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 ΣΛΕΕ και, αφετέρου, ότι η υποχρέωση τιμολόγησης των προκαθορισμένων αμοιβών δικαιολογείται από την επιδίωξη της διατήρησης μιας προσιτής σε όλους ελεύθερης άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος, η οποία διασφαλίζει δίκαιη ισορροπία μεταξύ της ποιότητας και του κόστους της περίθαλψης, με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η οδηγία 2005/36 […] την έννοια ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της η εθνική ρύθμιση που προβλέπει τους όρους πρόσβασης στον κοινωνικοασφαλιστικό τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών για ιατρό που έχει αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα σε νοσηλευτικό ίδρυμα άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

2) Αν μια τέτοια ρύθμιση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36 […], αντιτίθεται το άρθρο 49 [ΣΛΕΕ] στο να έχει η ρύθμιση αυτή ως αποτέλεσμα ότι δεν παρέχεται σε ιατρό που έχει αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα σε νοσηλευτικό ίδρυμα άλλου κράτους μέλους […] πρόσβαση στον κοινωνικοασφαλιστικό τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών (τομέα 2), για τον λόγο ότι ο εν λόγω ιατρός άσκησε την επαγγελματική δραστηριότητά του, στο νοσηλευτικό αυτό ίδρυμα, ως ελεύθερος επαγγελματίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

29 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2005/36 έχει την έννοια ότι στο πεδίο εφαρμογής της εμπίπτει ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας η πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών των ιατρών που ασκούν ελευθέριο επάγγελμα, όταν αυτοί έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα έχοντας

εργαστεί ως μη μόνιμοι ιατροί σε νοσηλευτικό ίδρυμα άλλου κράτους μέλους, τελεί ιδίως υπό την προϋπόθεση αναγνώρισης της ισοτιμίας του τίτλου αυτού με τον τίτλο «assistant des hopitaux» κατά την έννοια της ρύθμισης αυτής.

30 Η οδηγία 2005/36 εφαρμόζεται, κατά το άρθρο της 2, παράγραφος 1, σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου απέκτησε τα επαγγελματικά προσόντα του είτε ως αυτοαπασχολούμενος είτε ως μισθωτός, συμπεριλαμβανομένων των ασκούντων ελευθέρια επαγγέλματα.

31 Υπενθυμίζεται ότι ο ορισμός της έννοιας «νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα», κατά την εν λόγω οδηγία, εμπίπτει στο δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2005/36, ως «νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα» νοείται η επαγγελματική δραστηριότητα ή το σύνολο επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οποίων η ανάληψη, η άσκηση ή ένας από τους όρους άσκησης εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα, δυνάμει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων.

33 Η έννοια «καθορισμένα επαγγελματικά προσόντα» που περιλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν αφορά κάθε είδους προσόντα που πιστοποιούνται με τίτλο γενικής εκπαίδευσης, αλλά προσόντα τα οποία αντιστοιχούν σε τίτλο εκπαίδευσης που είναι ειδικώς σχεδιασμένος με σκοπό την προετοιμασία των κατόχων του για την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 38, και της 26ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-729/17, EU:C:2019:534, σκέψη 87).

34 Εν προκειμένω, ο τίτλος του «πρώην μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 38.1.1 της συμβάσεως του 2016, παρέχει σε ελεύθερο επαγγελματία ιατρό, του οποίου ο τίτλος εκπαίδευσης αναγνωρίζεται, εξάλλου, αυτομάτως δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2005/36, σχετικά με την αναγνώριση βάσει του συντονισμού των ελάχιστων όρων εκπαίδευσης, τη δυνατότητα να ασκεί, ως ελεύθερος επαγγελματίας, την ειδικότητά του στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών, στον οποίο μπορεί να ζητεί αμοιβές μεγαλύτερες από τις προκαθορισμένες στον πίνακα αμοιβών.

35 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 10 της παρούσας αποφάσεως, η δυνατότητα άσκησης μιας τέτοιας ειδικότητας στο πλαίσιο του τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών παρέχεται και στους κατόχους άλλων τίτλων που χορηγούνται από δημόσια νοσοκομεία και οι οποίοι αντιστοιχούν σε άλλου είδους επαγγελματική πείρα όπως, μεταξύ άλλων, η επαγγελματική πείρα του «πρώην διευθυντή πανεπιστημιακής κλινικής», του «στρατιωτικού ιατρού» ή του «νοσοκομειακού ιατρού που κατέχει μόνιμη θέση». Επιπλέον, δεν προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της διετούς πρακτικής άσκησης σε νοσοκομείο, η οποία απαιτείται για την πρόσβαση στον εν λόγω τομέα, ο ιατρός λαμβάνει ειδική εκπαίδευση που τον προετοιμάζει για την μετέπειτα άσκηση των καθηκόντων του στον εν λόγω τομέα ούτε ότι καλείται να ασκήσει καθήκοντα τα οποία καθορίζονται επακριβώς σε σχέση με τον τομέα αυτόν. Εκ των προεκτεθέντων συνάγεται ότι το καθοριστικό στοιχείο για να μπορεί ο ιατρός να αποκτήσει τον τίτλο του «πρώην μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού» δεν έγκειται στην ειδικότητα που ασκεί καθεαυτήν, αλλά στο γεγονός ότι ο ελεύθερος επαγγελματίας ιατρός άσκησε το επάγγελμά του σε νοσηλευτικό ίδρυμα βάσει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας.

36 Επομένως, η περίοδος νοσοκομειακής πρακτικής άσκησης που καθιστά δυνατή την απόκτηση του τίτλου «πρώην μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός» δεν αποσκοπεί ειδικώς στην προετοιμασία του κατόχου του τίτλου αυτού για την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, αλλά στο να καταστεί δυνατή η πρόσβαση του ιατρού σε συγκεκριμένο σύστημα αμοιβών (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 39).

37 Ως εκ τούτου, καθόσον ο τίτλος «πρώην μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός» δεν συνεπάγεται την απόκτηση «καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/36, η άσκηση από ιατρό της ειδικότητάς του στο πλαίσιο συγκεκριμένου συστήματος ασφάλισης υγείας δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την άσκηση «νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος» κατά την έννοια της οδηγίας αυτής (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψεις 40 και 42).

38 Ως εκ τούτου, η εν λόγω οδηγία δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της κύριας δίκης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 42).

39 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2005/36 έχει την έννοια ότι στο πεδίο εφαρμογής της δεν εμπίπτει ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας οι ελεύθεροι επαγγελματίες ιατροί που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα έχοντας εργαστεί ως μη μόνιμοι ιατροί σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος έχουν πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών μόνον εφόσον το προσόν αυτό αναγνωρίζεται ως ισότιμο με τον τίτλο του «assistant des hopitaux» (μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού), κατά την έννοια της ρύθμισης αυτής.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

40 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας δεν παρέχεται πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών σε ελεύθερο επαγγελματία ιατρό ο οποίος απέκτησε επαγγελματικά προσόντα έχοντας εργαστεί ως μη μόνιμος ιατρός σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος, επειδή άσκησε τη δραστηριότητα αυτή ως ελεύθερος επαγγελματίας στο εν λόγω νοσηλευτικό ίδρυμα.

41 Υπενθυμίζεται ότι οι αρχές κράτους μέλους, όταν επιλαμβάνονται αίτησης που υποβάλλει πολίτης της Ένωσης για τη χορήγηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος στο οποίο η πρόσβαση εξαρτάται, κατά την εθνική νομοθεσία, από την κατοχή διπλώματος ή από επαγγελματική κατάρτιση, ή ακόμη από περιόδους πρακτικής άσκησης, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, καθώς και την πρόσφορη πείρα του ενδιαφερομένου, προβαίνοντας σε συγκριτική εξέταση μεταξύ, αφενός, των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με αυτούς τους τίτλους και αυτή την πείρα και, αφετέρου, των γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία (απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Δεδομένου ότι η νομολογία αυτή δεν είναι παρά η νομολογιακή έκφραση μιας αρχής συμφυούς προς τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνει η Συνθήκη ΛΕΕ, η αρχή αυτή δεν μπορεί να απολέσει μέρος της νομικής αξίας της λόγω της έκδοσης οδηγιών σχετικών με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων (απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

43 Πράγματι, όπως προκύπτει από το άρθρο 53, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, οι οδηγίες αυτές αποσκοπούν στη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των πτυχίων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, θεσπίζοντας κοινούς κανόνες και κοινά κριτήρια που καταλήγουν, στο μέτρο του δυνατού, στην αυτόματη αναγνώριση των εν λόγω πτυχίων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων. Αντιθέτως, δεν αποσκοπούν, αλλά και δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερέστερη η αναγνώριση τέτοιων πτυχίων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων σε περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από τις οδηγίες αυτές (απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

44 Οι ως άνω εκτιμήσεις ισχύουν ιδίως για την οδηγία 2005/36, η οποία εκδόθηκε βάσει, ειδικότερα, του άρθρου 47, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρο 53, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) (απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 37).

45 Εν προκειμένω, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη η οποία, όπως προκύπτει από την απάντηση που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36, το κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, οι οποίες αφορούν τις περιπτώσεις που εμπίπτουν ιδίως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 49 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

46 Οι δε εθνικές προϋποθέσεις ως προς τα απαιτούμενα προσόντα, ακόμη και αν εφαρμόζονται χωρίς διάκριση λόγω ιθαγένειας, είναι δυνατό να έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της άσκησης, από τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών της Ένωσης, του δικαιώματός τους εγκατάστασης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου, C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 15).

47 Συναφώς, όπως υποστηρίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το γεγονός ότι η αναγνώριση της ισοτιμίας νοσοκομειακής πρακτικής άσκησης στο κράτος μέλος καταγωγής με εκείνη που συνεπάγεται την απόκτηση του τίτλου «πρώην μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός», η οποία παρέχει πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών, τελεί υπό την προϋπόθεση ότι ο ιατρός έχει συνάψει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με το νοσηλευτικό ίδρυμα στο οποίο άσκησε το επάγγελμά του, είναι δυνατό να εμποδίσει την πρόσβαση στον εν λόγω τομέα των ιατρών που δεν έχουν συνάψει τέτοιες συμβάσεις. Επομένως, εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει μια τέτοια προϋπόθεση μπορεί να επηρεάσει περισσότερο τους ιατρούς που έχουν ασκήσει τη δραστηριότητά τους σε άλλο κράτος μέλος.

48 Κατά πάγια νομολογία, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκατάστασης, οι οποίοι εφαρμόζονται άνευ διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, δύνανται να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, εφόσον είναι κατάλληλοι για να διασφαλίσουν την επίτευξη του επιδιωκόμενου

σκοπού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Malta Dental Technologists Association και Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλέστηκε επιτακτικούς λόγους σχετικούς με την προστασία της δημόσιας υγείας ως δυνάμενους να δικαιολογήσουν τον επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης περιορισμό.

50 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η προστασία της δημόσιας υγείας αποτελεί επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος δυνάμενο να δικαιολογήσει την ύπαρξη περιορισμού της ελευθερίας εγκατάστασης (πρβλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Malta Dental Technologists Association και Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, σκέψη 58).

51 Όμως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης περιορισμός δικαιολογείται από έναν τέτοιο επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, η απαίτηση συστηματικής προσφυγής σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας για την εξομοίωση με «πρώην μη μόνιμο νοσοκομειακό ιατρό» δεν φαίνεται να είναι ούτε αναγκαία ούτε ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

52 Πράγματι, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων το ενδεχόμενο ένας ιατρός που δεν έχει συνάψει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με το νοσηλευτικό ίδρυμα άλλου κράτους μέλους στο οποίο απέκτησε την πείρα του να διαθέτει παρόμοια ή ισοδύναμη επαγγελματική πείρα και να παρέχει, κατ' ουσίαν, τις ίδιες εγγυήσεις με εκείνες που παρέχει ένας «πρώην μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός» στη Γαλλία, υπό το πρίσμα επιτακτικών λόγων όπως οι συνδεόμενοι με την προστασία της δημόσιας υγείας, που είναι ικανοί να δικαιολογήσουν τον επίδικο περιορισμό της ελευθερίας εγκατάστασης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, σκέψη 35).

53 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, στο πλαίσιο της συγκριτικής εξέτασης που μνημονεύεται στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, μπορούν να ληφθούν υπόψη μόνον αντικειμενικές διαφορές. Όταν διαπιστώνεται ισοδυναμία, το κράτος μέλος υποχρεούται να αναγνωρίσει ότι το αλλοδαπό δίπλωμα, ή επίσης η αποκτηθείσα στην αλλοδαπή πρακτική πείρα, πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του οικείου επαγγέλματος (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψεις 54 και 57).

54 Εν προκειμένω, η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρίνισε, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι ο χαρακτηρισμός καθεαυτόν της σύμβασης που συνδέει τον ιατρό με το νοσηλευτικό ίδρυμα στο οποίο αυτός εργάστηκε ως ελεύθερος επαγγελματίας δεν συνιστά άμεσο κριτήριο εκτιμήσεως, αλλά εξακολουθεί να είναι κρίσιμος στο πλαίσιο της σύγκρισης των πραγματικών συνθηκών άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας του ενδιαφερομένου.

55 Όπως, όμως, προκύπτει από τη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως, το cour d'appel de Bordeaux (εφετείο Μπορντώ) έκρινε ότι η LX είχε ασκήσει το επάγγελμά της υπό συνθήκες ανάλογες με εκείνες υπό τις οποίες εργάζεται ένας μη μόνιμος νοσοκομειακός ιατρός που έχει συνάψει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

56 Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας δεν επιτρέπεται σε ελεύθερο επαγγελματία ιατρό ο οποίος απέκτησε επαγγελματικά προσόντα έχοντας εργαστεί ως μη μόνιμος ιατρός σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος

μέλος να έχει πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών επειδή εργάστηκε ως ελεύθερος επαγγελματίας, εφόσον ο ιατρός άσκησε την εν λόγω δραστηριότητα υπό συνθήκες ανάλογες με εκείνες υπό τις οποίες εργάζονται οι «μη μόνιμοι νοσοκομειακοί ιατροί» (assistants des hôpitaux) που ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός του πρώτου κράτους μέλους στο πλαίσιο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

57 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Η οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, έχει την έννοια ότι στο πεδίο εφαρμογής της δεν εμπίπτει ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας οι ελεύθεροι επαγγελματίες ιατροί που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα έχοντας εργαστεί ως μη μόνιμοι ιατροί σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος έχουν πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών μόνον εφόσον το προσόν αυτό αναγνωρίζεται ως ισότιμο με τον τίτλο του «assistant des hopitaux» (μη μόνιμου νοσοκομειακού ιατρού), κατά την έννοια της ρύθμισης αυτής.**

2) **Το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας δεν επιτρέπεται σε ελεύθερο επαγγελματία ιατρό ο οποίος απέκτησε επαγγελματικά προσόντα έχοντας εργαστεί ως μη μόνιμος ιατρός σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος να έχει πρόσβαση στον τομέα τιμολόγησης διαφορετικών αμοιβών επειδή εργάστηκε ως ελεύθερος επαγγελματίας, εφόσον ο ιατρός άσκησε την εν λόγω δραστηριότητα υπό συνθήκες ανάλογες με εκείνες υπό τις οποίες εργάζονται οι «μη μόνιμοι νοσοκομειακοί ιατροί» (assistants des hôpitaux) που ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός του πρώτου κράτους μέλους στο πλαίσιο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.**

(υπογραφές)